

01.06.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**1 Haziran 2021
Salı**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

1 Haziran 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

— Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4024)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— 21/4/2017 Tarihinde Paris'te İmzalanan “Finansal Hesap Bilgilerinin Otomatik Değişimine İlişkin Çok Taraflı Yetkili Makam Anlaşması”nın Yürürlük Tarihinin, 30/10/2017 Tarihli ve 2017/10969 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Onaylanan Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesinin 28 inci Maddesinin Altıncı Fıkrası Uyarınca En Erken 1/1/2019 Tarihinden İtibaren Başlayan Vergilendirme Dönemlerine Uygulanmak Üzere 3/2/2020 Olarak Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4025)

— 30/12/2019 Tarihinde Ankara'da İmzalanan “Ülke Bazlı Raporların Değişimine İlişkin Çok Taraflı Yetkili Makam Anlaşması”nın Yürürlük Tarihinin, 30/10/2017 Tarihli ve 2017/10969 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Onaylanan Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesinin 28 inci Maddesinin Altıncı Fıkrası Uyarınca En Erken 1/1/2019 Tarihinden İtibaren Başlayan Vergilendirme Dönemlerine Uygulanmak Üzere 18/12/2020 Olarak Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4026)

YÖNETMELİKLER

- İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanlığı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Vakıflar Genel Müdürlüğü Yükseköğrenim Burs Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Ankara Üniversitesi Sivil Toplum ve Kalkınma Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Laboratuvar Okulları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 104)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 170)
- İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2006/7)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2021/4)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 11/3/2021 Tarihli ve 2018/737 Başvuru Numaralı Kararı

Makarna ve bulgur ihracı kayda bağlandı

Şehriye, kuskus, mantı, erişte ve hazır/anında noodle da dahil olmak üzere makarna, bulgur ve buğday irmiği ihracı kayda bağlı mallar listesine eklendi.

İhracı kayda bağlı ürünler listesine makarna, bulgur ve buğday irmiği dahil edildi. Söz konusu ürünlerin ihracından önce gümrük beyannamelerinin İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince kayda alınması gerekiyor.

Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ticaret Bakanlığının İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğine göre; ihracı kayda bağlı mallar listesine, makarna (söz konusu GTİP'in alt açılımlarında yer alan şehriye, kuskus, mantı, erişte ve hazır/anında noodle gibi tüm ürünler dahil), bulgur ve buğday irmiği (buğdayın kabaca öğütülmesinden elde edilen küçük parçalar ve buğday kaba unları) eklendi.

USK: Yem fiyatlarındaki artışın önüne geçilmeli

Ulusal Süt Konseyi Başkanı Muhittin Özder, kaliteli süt üretimi için yem fiyatlarındaki artışın önüne geçilmesini gerektiğini söyledi.

Ulusal Süt Konseyi (USK) Başkanı Muhittin Özder, 1 Haziran Dünya Süt Günü dolayısıyla yayımladığı mesajda, kaliteli süt üretiminde en büyük sorunun yem fiyatlarındaki artış olduğunu vurgulayarak, "Üreticilerimizin bu konudaki beklentisi süte zam yapılmasından ziyade yem fiyatlarındaki artışın önüne geçilmesidir" ifadesini kullandı.

Özder, kaliteli süt üretilmesi halinde uluslararası pazarda daha güçlü olacaklarını belirterek, "İhracat konusunda coğrafi olarak oldukça avantajlı bir konumda yer almaktayız. Çiğ sütte yeterli kaliteyi yakalarsak uluslararası pazarda çok daha etkili bir aktör oluruz" dedi.

"En büyük sorun yem fiyatlarındaki artış"

Konseyin, çiğ süt kalitesinin artırılması konusundaki çalışmalarının devam ettiğini belirten Özder, daha kaliteli süt üreten üreticinin daha fazla kazanabilmesi ve kaliteli süt üretiminin teşvik edilmesi adına yeni bir model üzerinde çalışmalarını sürdürdüklerini belirtti.

Bu konudaki en büyük sorunun yem fiyatlarındaki artış olduğunun altını çizen Özder, "Hem yem ham maddelerinin uluslararası fiyatlarındaki artış hem de döviz kurundaki yükseliş, içerde yem fiyatlarına artış olarak yansıdı. Bu durum da üreticimize ağır darbe vurmuş durumda. Üreticilerimizin bu konudaki beklentisi süte zam yapılmasından ziyade yem fiyatlarındaki artışın önüne geçilmesidir. Bu vesileyle bütün paydaşların Dünya Süt Günü'nü kutluyorum." ifadelerini kullandı.

Rusya'dan 'Müdahale Fonu'ndaki tahıl rezervini artırma planı

Rusya'nın 'Müdahale Fonu'ndaki tahıl rezervlerini artırmak istediği belirtiliyor

Rusya Tarım Bakanı Dmitry Patruşev bir mülakatta, devletin tahıl fiyatlarını kontrol **altında** tutmak için kullandığı 'müdahale fonu'ndaki tahıl rezervlerini yaklaşık 3 milyon tona çıkarmayı planladıklarını bildirdi.

Şu an fonda 100 bin tonun biraz üzerinde tahıl rezervi bulunuyor. Bakanlığın ayrıca şeker için de 500 bin tonluk rezerv oluşturmayı planladığı ancak bu konuda net bir karara varılmadığı ifade edildi.

Alımların bu sonbaharda gerçekleşeceği ve piyasada fiyatları stabilize etmek gerektiğinde de satış yapılacağı belirtiliyor.

TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu: Yüzde 7 büyüme memnuniyet verici

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu, yüzde 7 büyümenin memnuniyet verici olduğunu belirterek, "Salgından en fazla olumsuz etkilenen ve büyümeden yeteri kadar pay alamayan sektörlerimiz için destek adımlarının sürdürülmesini istiyoruz." dedi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu, Türkiye ekonomisinin ilk çeyrek büyüme rakamlarına ilişkin, "Yüzde 7 büyüme memnuniyet verici. Başta hizmetler kesimi olmak üzere, salgından en fazla olumsuz etkilenen ve büyümeden yeteri kadar pay alamayan sektörlerimiz için destek adımlarının sürdürülmesini istiyoruz." ifadelerini kullandı.

Hisarcıkloğlu, yaptığı yazılı açıklamada, Türkiye ekonomisinin tüm dünyayı etkisi altına alan salgın şartlarına rağmen dinamizmini devam ettirdiğine dikkati çekti.

Dünya genelinde yaşanan daralmaya karşın Türkiye'nin büyümesini sürdürmesinin, ekonominin temellerinin ne kadar sağlam ve hükümetin zamanında aldığı tedbirlerin etkisinin ne kadar güçlü olduğunu gösterdiğini vurgulayan Hisarcıkloğlu, şöyle devam etti:

"Yılın ikinci çeyreğinde, elbette baz etkisinin de devreye girmesiyle çift haneyi geçen çok daha yüksek bir büyümeye ulaşılmaması da beklenmektedir. Ülkelerin pek çoğunu imrendirecek bu büyümeyi sağlayan tüccar ve sanayicilerimize, üreticilerimize ve çalışanlarımıza minnettarız. Bu süreçte iş dünyamızın sesini duyan ve sağladıkları

01.06.2021

destek tedbirleriyle yanında yer alan Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkürlerimizi sunuyoruz."

Hisarcıklıoğlu, yıllık ihracatı 200 milyar dolar seviyesinin üzerine taşımak ve böylece tarihi bir eşiği daha aşmak için oda ve borsa camiası olarak ülke çapında çalışmaya devam ettiklerini ifade etti.

"Destek adımlarının sürmesini bekliyoruz"

Güçlü büyümeyi sürdürebilmek için kredi faizlerinde ve enflasyonda düşüş, döviz kurlarında istikrar sağlanması gerektiğini ve geçmişteki gibi yine bunun başarılıbileceğini düşündüklerini belirten Hisarcıklıoğlu, şunları kaydetti:

"Bu konuda hkmetimizin de iş dünyasını, üretimi, yatırımı ve istihdam piyasasını destekleyici politikaları devam ettireceğine inanıyoruz. Yüzde 7 büyüme memnuniyet verici. Başta hizmetler kesimi olmak üzere, salgından en fazla olumsuz etkilenen ve büyümeden yeteri kadar pay alamayan sektörlerimiz için destek adımlarının sürdürülmesini istiyoruz. Kapalı kalan işletmelerin borç ödemelerinin ertelenmesini, yeme-içme sektörümüzün uygun tedbirlerle açılabilmesini bekliyoruz. Salgından etkilenen ekonomik faaliyetlere destek amacıyla başlatılan ve süresi 31 Mayıs'ta dolacak olan stopaj ve KDV indirimlerinin pandemi süreci boyunca devamında fayda görüyoruz."

Bakan Elvan: Büyümenin yüzde 56'sı net dış talep ve yatırımlardan geldi

Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, bu yılın ilk çeyreğindeki yüzde 7'lik büyümenin yüzde 56'sının net dış talep ve yatırımlardan geldiğini belirterek, "Bu, dengeli ve sağlıklı büyümenin göstergesi." ifadesini kullandı.

Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, Twitter hesabından yılın birinci çeyreğine ilişkin büyüme verilerini değerlendirdi.

İlk çeyrekteki yüzde 7'lik büyümenin yüzde 56'sının net dış talep ve yatırımlardan geldiğini vurgulayan Elvan, şunları kaydetti:

"Bu, dengeli ve sağlıklı büyümenin göstergesi. İstihdam oluşturan, gelir dağılımını iyileştiren ve istikrara odaklanan politikaları kararlılıkla uygulayacağız. Büyümenin finansman kalitesi önceliğimiz."

5 adımda Nefes Kredisi: Başvurular bugün başlıyor

KOBİ'lere finansman desteği sağlamak amacıyla hayata geçirilen Nefes Kredisi'ne başvurular bugün başlıyor. Süreç nasıl işleyecek, işte tüm ayrıntılar...

Kimler başvurabilecek?

Destekten yıllık cirosu **10 milyon liranın altında** olan ve 2020 yılı cirosunda önceki yıla göre **yüzde 25 kayıp yaşayan**, Ticaret, Deniz Ticaret, Sanayi, Ticaret ve Sanayi veya Ticaret Borsası'na kayıtlı üyeler yararlanabilecek.

Ne kadar kredi alınabilecek?

2020 yılı cirosu **1 milyon lirayı aşmayan** KOBİ'ler azami **50 bin lira**, cirosu **1-10 milyon lira** olan KOBİ'ler ise azami **200 bin lira** kredi kullanabilecek.

Kredi faizi ve ödemeler nasıl olacak?

İşletmelere **6 ay ödemesiz** dönem imkanı sağlayacak uygulamada, kredi geri ödemeleri **12 eşit taksitte** yapılacak. Uygulamada Hazine destekli KGF kefaleti sağlanacak olup, **faiz oranı** yıllık **yüzde 17,5** olarak belirlendi.

Başvurular ne zaman başlıyor?

1 Hazirandan itibaren başvuruların alınacağı söz konusu kredi paketine katılım sağlayacak bankalar ise şu şekilde: TC Ziraat Bankası AŞ, Türkiye Vakıflar Bankası TAO, Türkiye Halk Bankası AŞ, Türkiye İş Bankası AŞ, T. Garanti Bankası AŞ, Yapı ve Kredi Bankası AŞ, Akbank T.A.Ş, Denizbank AŞ, Ziraat Katılım Bankası AŞ, Vakıf Katılım Bankası AŞ

Başvurular nasıl yapılacak?

Firmalar, üye oldukları oda ve borsalardan alacakları üyelik belgesiyle banka şubelerine başvurabilecek. İşletmeler, üyelik belgesini oda-borsalara gitmeden, çevrim içi ortamda TOBB veya oda-borsaların sistemlerinden e-belge olarak da edinebilecek.

TL mevduata stopaj desteği uzatılıyor

Türk Lirası mevduatları teşvik etmek için getirilen ve 31 Mayıs'ta sona ermesi planlanan stopaj indirimi üçüncü kez uzatılıyor.

Vatandaş TL varlıklara yatırımı özendirmek için atılan adımlardan stopaj desteği uygulaması **haziran ve temmuz** aylarını da kapsayacak şekilde uzatılıyor. Destek 31 Mayıs itibariyle sona ermişti.

İndirimli stopaj oranlarına ilişkin ilk düzenleme 2020 Ekim'de devreye alınmış 23 Aralık 2020'de yapılan düzenleme ile 31 Mart'a kadar uzatılmıştı.

Ardından 1 Nisan'daki Cumhurbaşkanlığı Kararı ile stopaj desteği 31 Mayıs'a kadar uygulanmaya devam edeceği duyurulmuştu.

Düzenlemeye göre 31 Mayıs 2021'e kadar (bu tarih dahil) vadesiz ve özel cari hesaplarda ve 31 Mayıs 2021'e kadar açılan veya vadesi bu tarihler arasında yenilenen hesaplara ödenecek faizler ve kâr paylarına mevduat faizlerinden vadesiz ve ihbarlı hesaplar ile **6 aya kadar vadelerde yüzde 5, 1 yıla kadar vadeli hesaplarda yüzde 3, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda yüzde 0**, enflasyon oranına bağlı olarak değişken faiz oranı uygulanan 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda yüzde 0 stopaj alınıyordu.

TL fonlara da stopaj desteği

Öte yandan stopaj desteği bankaların ihraç ettiği tahvil ve bonolardan sağlanan gelir ve kazançlar ile fon kullanıcısının bankalar olduğu varlık kiralama şirketleri tarafından

01.06.2021

ihraç edilen kira sertifikalarından elde edilen gelirler için de uygulanıyor. 31 Mayıs'ta bunlar uygulanan destek de sona erecek.

Uygulamada vadesi 6 aya kadar (6 ay dahil) olanlara sağlanan gelirlerden yüzde 5, vadesi 1 yıla kadar (1 yıl dahil) olanlara sağlanan gelirlerden yüzde 3, vadesi 1 yıldan uzun olanlara sağlanan gelirlerden yüzde 0, 6 aydan az süreyle (6 ay dahil) elde tutulanların elden çıkarılmasından doğan kazançlardan yüzde 5, 1 yıldan az süreyle (1 yıl dahil) elde tutulanların elden çıkarılmasından doğan kazançlardan yüzde 3, 1 yıldan fazla süreyle elde tutulanların elden çıkarılmasından doğan kazançlardan yüzde 0 stopaj desteği bulunuyor.

Hükümetten bütçeye “tedbir paketi” geldi

Hazine ve Maliye Bakanlığı, çeyrek dönemlerde yayınlayacağını açıkladığı Kamu Maliyesi Raporunun ilkini yayımladı. İlk raporda, bütçeye müdahale programı ilan edildi. Buna göre, 2021 bütçe açığı GSYH'nin yüzde 4,3'ü seviyesinden, yüzde 3,5'i seviyesine çekildi.

ANKARA - Türkiye, normalleşmeye yönelik gündemi tartışırken sürpriz “tedbir paketi” açıklaması geldi. Bütçeye GSYH'nin yüzde 0,8'i kadar müdahale edilecek. Yaratılan mali alan kullanılmayacak ancak salgın nedeniyle gerekirse kullanılacak. Bütçe açığı yüzde 18,41 oranında azaltılacak. Bunun için bütçe yıl sonu temel büyüklükleri tahmin ve hedefleri değiştirildi. Harcamalar yüzde 8,05 oranında daha fazla hedeflendi ancak yüzde 13,94 gelir artışıyla bütçe açığı aşağı çekilecek. Yıl sonu bütçe açığının GSYH'ye oranı yüzde 4,3'ü düzeyinden, yüzde 3,5'i seviyesine çekildi. Bunda yıl sonu büyüme tahmini revizesi de yer aldı.

Tedbir: Oluşturulan mali alan kullanılmayacak

Raporda, yılın kalan dönemi için beklentilerin olumlu olduğu vurgulanırken, hali hazırda yürürlükte olan vergi düzenlemeleri ile yıl içindeki dinamiklerin değişmesinden doğan gelir artışıyla ortaya çıkan mali alanın, sadece salgın nedeniyle ilave harcama gerekirse kullanılacağı, böyle bir durumda dahi seçici, odaklı ve geçici nitelikli önlemler alınacağı vurgulandı. Ayrıca, gerekirse ve böyle bir tedbir alınırsa bunun orta vadeli kamu maliyesi hedefleri çerçevesinde olacağı belirtildi. Bu ifade, harcama için ilave gelir tedbiri alınabileceği anlamına geliyor.

Raporda, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından daha önce açıklanan Ekonomi Reform Programının hayata geçirileceği vurgulanarak kamu maliyesine yönelik; para politikası-kamu maliyesi uyumunun güçleneceği, mali disipline bağlı kalınacağı, tek seferlik yerine kalıcı gelirlere odaklanılacağı, vergiye uyumun artırılacağı, yatırımcı dostu maliye politikası uygulanacağı, şeffaflık taahhütleri yinelendi.

2021 Bütçe tahmin ve hedeflerinde revizeler (Milyar TL)				
	2020 bütçe	Kamu Maliyesi Raporu Revize	Yüzde değişim	Fark
Bütçe gelirleri	1.101,10	1.254,60	13,94	153,50
Bütçe giderleri	1.346,10	1.454,50	8,05	108,40
Bütçe Açığı	245 milyar TL	199,9 milyar TL	-18,41	-45,10

Gelir hedefindeki revizeler ve vergi tedbirleri

Yapılan revize ile 2021 bütçe geliri 153,5 milyar TL daha yüksek tahmin edildi. Raporda bu iyileşmenin, 96,2 milyar TL'sinin büyüme, enflasyon, istihdam, vergiler gibi temel ekonomik dinamiklerdeki normal değişikliklerden, 19,4 milyar TL'sinin geçmiş yapılandırmalardan, 37,7 milyar TL'sinin yapılan vergi düzenlemelerinden ve 21,1 milyar TL'sinin vergi dışı gelirlerdeki artıştan geldiği açıklandı.

Vergi gelirlerindeki beklenen artışın aşılamanın yaygınlaşmasıyla salgının etkisinin azalması ve normalleşmeden gelen ekonomik aktivitedeki artıştan kaynaklandığı vurgulandı.

Raporda önceki dönemde alınan vergi önlemlerinin toplamının 37,7 milyar TL'ye ulaştığı açıklandı. Buna göre, kurumlar vergisinin 2021 için yüzde 25 uygulanmasından 18; KDV tevkifatının kapsamının genişletilmesinden 9; yıllara yayılan inşaat işlerindeki gelir vergisi tevkifatından 2,5, finansman gider uygulamasında yüzde 10'luk gider yazmanın ertelenmesinden 4, özel iletişim vergisinin yüzde 10'a yükseltilmesinden 1,6; altın ithalatından KKDF alınmasından 2 milyar TL, elektrikli araçların ÖTV artışından da 600 milyon TL ilave gelir oluştu. Buna karşılık salgın nedeniyle, bazı sektörlerdeki vergi indirimi, TL yatırımlarındaki vergi avantajı nedeniyle 26,9 milyar TL gelirden vazgeçilmiş oldu.

Harcamalar: Salgın devam ederse, destekler devam edecek

Raporda, bütçe giderlerinde ilave 108 milyar TL'lik bir harcama olacağı bilgisine yer verildi. Bunun 35,9 milyar TL'sinin COVID-19 salgını nedeniyle yapılan ilave harcamalar olduğu belirtildi. Enflasyon nedeniyle emekliler ve personele ek artış yapılmasından 40,2, gelirlerdeki artış nedeniyle yerel yönetimlere aktarılan payın artmasından 23,3 ve yatırım, ilave istihdam, afet konut yapımı harcamalarından ise 38,1 milyar TL ilave harcama oluştuğu belirtildi. Buna karşılık yapılandırma kaynaklı olarak sosyal güvenlik prim ve diğer kalemlerden 29 milyar TL harcama azalışı olacağı vurgulandı.

Raporun, üç aylık değerlendirme bölümünde harcamalara yönelik olarak, cari transferlerde ve mal-hizmet alımlarında disiplinin devam edeceği belirtilirken, salgının etkisi sürmesi halinde ihtiyaç duyulan tüm alanlardaki desteklerin devam edeceği taahhüt edildi.

-İstihdam: İstihdam hala baskı altında, salgın etkisi azalmasıyla hizmetler sektörü hareketlenir

Raporda, istihdamda 2020'de 1,3 milyon kişilik azalışa dikkat çekilerek, "2021 yılında işgücü piyasası daha olumlu bir görünüm arz etmekte beraber özellikle hizmetler sektöründeki yavaş toparlanma istihdamı baskılamaktadır" bilgisine yer verildi. Kadın ve gençlerin istihdamına yönelik destek programı uygulandığı hatırlatılan raporda, "Salgının hız kesmesi ve hizmetler sektöründe beklenen toparlanmanın önümüzdeki dönemde işgücü piyasasına olumlu yansıması beklenmektedir" denildi.

Yeşil tahvil ihracına hazırlanılıyor

Raporda, Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (Environmental, Social and Governance-ESG) kriterlerinin yatırımcı kararında ilgisini çektiği belirtilerek bu yatırımcılara yönelik bir tahvil ihracı hazırlığı olduğu da belirtildi. Raporda "İklim krizinin ve Kovid-19 salgının da etkisiyle, ESG tahvil piyasası önemli ölçüde büyümüştür. Bu gelişmeler ışığında, Bakanlığımız tarafından uluslararası ESG tahvil piyasasında tahvil ihracı yoluyla borçlanma işlemi gerçekleştirilmesi hedeflenmekte olup bu kapsamda bir tahvil çerçeve dokümanı hazırlanmaktadır. Piyasa koşullarına bağlı olarak gerçekleştirilebilecek potansiyel bir ihraç ile yeni bir uluslararası yatırımcı tabanına ulaşılması hedeflenmektedir" denildi.

Riskler: COVID-19 salgının seyrine göre iyimser ve kötümser senaryo

Raporda, GSYH'nin yüzde 3,5'i kadar bütçe açığını içeren baz senaryo yanında; COVID-19 salgınının daha ağırlaşacağı kötümser senaryo ve salgının etkisinin azalacağı iyimser senaryoya yönelik tahmin de yer aldı. İyimser senaryoda, turizm-hizmetlerdeki iyileşme, istihdam, reel sektör karları nedeniyle vergi gelirleri artışı, eşel-mobilden gelir kaybının azalması, salgın harcamalarının azalmasıyla GSYH'nin

yüzde 2,7'si kadar bütçe açığı ihtimaline yer verildi. Kötümser senaryoda tersi gelişmeler nedeniyle oluşacak gelir kaybı sonrası GSYH'nin 4,6'sı kadar bütçe açığı tahmini yapıldı.

Bütçe hedef ve tahminlerinin değişmesinin gerekçesi: “Salgındaki olumlu gidiş ortamında bütçe hazırlanmıştı”

Raporda, 2021 yılı bütçesinin bütün dünya salgının hızının yavaşlayacağı varsayımının olduğu bir ortamda hazırlandığı ancak salgının sürmesiyle harcamalarda artış yaşandığı belirtildi. Ayrıca enflasyon ve akaryakıt fiyatlarındaki uluslar arası değişimin ÖTV indirimleriyle tüketiciye yansıtılmaması (eşel-mobil) kaynaklı gelir kaybı olduğu; bunların bütçe harcamalarının artışı yönünde baskı yaptığı kaydedildi.

İkinci çeyrek büyüme beklentisi çift haneli

Hazine ve Maliye Bakanlığı raporunda, yıl sonu için yüzde 5,8 büyüme hedefi korunurken, yılın ikinci çeyreğinde büyümenin baz etkisi ve ihracatla birlikte çift haneli olacağı tahminine yer verildi. Yılın ilk çeyreğindeki yüzde 7 büyümeye yönelik katkılara ilişkin olarak ise 1,1 puanın net ihracattan, 5,9 puanın ise stok dahil yurt içi talepten geldiği kaydedildi.

Yılın tamamına yönelik ise raporda, “Para ve maliye politikalarındaki ihtiyatlı duruşla büyümenin yılın ikinci yarısında ılımlı seyretmesi öngörülmektedir” denildi.

COVID-19'un mali etkisi: 15 Mayıs itibariyle 661 milyar TL, yıl sonu tahmini 715,8 milyar TL

Raporda, COVID-19 nedeniyle kamunun destekler, harcamalar ve vergi indirimleri gibi her türlü finansal önlemine yönelik bilgi de verildi. Destek başlığıyla verilen tabloda, kamunun kredi programları ve İşsizlik Sigortası Fonu harcamaları da sıralandı. Bu üç kalemden yapılan harcama, vergi harcaması vb. destekler ile kredi programlarından toplam 661 milyar TL hacme ulaşıldı.

Buna göre, bütçeden yapılan destek harcamaları ve salgın nedeniyle ilaç vb. harcamalardaki artıştan kaynaklanan tutar 49,2 milyar TL oldu. Destek amacıyla bütçeden vergi indirimleri ile vergi-prim ertelemesinin finansal yüküyle birlikte bütçe kaynaklı giderler 79,4 milyar TL oldu.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan 4,2 milyar TL, İşsizlik Sigortası Fonundan ise 53,1 milyar TL çeşitli programlarla destek olarak verildi. Kredi programları kapsamında ise (kredi erteleme, destek unsuru içeren kredi programları) 524,3 milyar TL kullandırıldı.

01.06.2021

Rapora göre, bütün bu program ve projeler-desteklere yönelik olarak 2021'de ilave 54,8 milyar TL'lik harcama-tutar oluşacak. Böylece toplam hacim 2021'de 94 milyar TL, 2020-2021 toplamında ise 715,8 milyar TL'lik hacim oluşacak.

Vergi dışı gelirler içinde cezalar yüzde 52 arttı

Hazine ve Maliye Bakanlığı raporunda, yılın ilk çeyreğinde vergi dışı gelirlerin yüzde 11,8 artarak 89 milyar TL olduğu belirtildi. Artışın özel gelirler ile faizler, paylar ve cezalar kalemlerindeki artışların katkı verdiği belirtildi. Bu kapsamda 2021 ilk çeyreğinde, bir önceki yıl aynı döneme göre teşebbüs ve mülkiyet gelirleri yüzde 9,5 azalarak 40,4 milyar TL; özel gelirler yüzde 51,8 artarak 6,1 milyar TL; faizler, paylar ve cezalar da yüzde 52 artarak 31,7 milyar TL oldu.

Restoran ve kafeler açıldı

Masalar arasında her yönden 2 metre ve yan yana sandalyeler arasında 60 santim mesafe olacak. Aynı masada açık alanlarda 3, kapalı alanlarda 2'den fazla müşteri alınamayacak.

Kademeli normalleşme kapsamında yeme-içme yerleri sabah 7'den itibaren müşteri kabul etmeye başladı.

İçişleri Bakanlığı 81 ile gönderdiği genelge ile kademeli normalleşme dönemi tedbirlerinin detayları da belli oldu.

Restoran, lokanta, kafeterya ve pastane gibi yerler Sağlık Bakanlığı Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberindeki kurallara uyulması, masalar arasında her yönden 2 metre ve yan yana sandalyeler arasında 60 santim mesafe olması kaydıyla faaliyet gösterebilecek.

Kahvehane, kıraathane, kafe, dernek lokali, çay bahçesi, çay ocağı gibi yerlerde oyun oynanamayacak, aynı masada açık alanlarda 3, kapalı alanlarda 2'den fazla müşteri olamayacak.

Koronavirüs salgınının tarıma etkileri araştırması

Ali Ekber YILDIRIM

01 Haziran 2021 Salı

Yaşamın her alanını etkileyen koronavirüs salgını, tarım ve gıda sektörünü de derinden etkiledi. Tarım ve gıdada kendine yeterliliğin önemi arttı. Tarım ve gıdada korumacılık artarken, dış ticarete kısıtlamalarla birlikte gıda milliyetçiliği yükseldi.

Salgının etkileri üzerine birçok araştırma, inceleme, yayınlar yapılıyor. Bu araştırmalardan biriside yakın zamanda Tarım ve Orman Bakanlığı Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından yayınlandı. Mevlana Kalkınma Ajansı'nın desteği ile yapılan "COVID-19 Salgınının Konya İlinde Tarım İşletmelerine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı araştırma büyük oranda ülke genelinde yaşananları da yansıtıyor.

Türkiye'nin tahıl ambarı olarak bilinen ve ülke hayvancılığında da önemli paya sahip olan Konya'daki tarım işletmelerini kapsayan araştırma ile ilgili olarak Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürü Dr. Fatih Özdemir şu değerlendirmeyi yapıyor: "COVID-19 virüs salgını ile birlikte ülkelerin dış ticareti kısıtlama kararı almaları gıda ihtiyacının ülke içinden karşılanmasının önemini daha da artırmıştır. Ülkeler olası bir gıda krizini önlemek için büyük önlemler almaktadırlar.

Girdi fiyatlarındaki artış ve işçi sıkıntısı

Pandemi döneminde meydana gelen ithalat ihracat dengesizlikleri ithal edilen tarımsal girdilerin gübre, ilaç, yem vb. fiyatlarında meydana gelen dalgalanmaların artması ve yoğun iş gücü gerektiren tarımsal ürünlerde işçi temini sıkıntısı bazı üreticilerin borçlanarak ya da üretimde zarar etmeyi göze alarak üretim yapmasına daha küçük üreticilerin ise bu girdilere ulaşamadığı için üretimden vazgeçmesine neden olabilir.

Ülkemizin COVID-19 nedeniyle birçok Avrupa ülkesine göre daha temiz olması özellikle İtalya ve İspanya'dan tarım ürünleri ithalatı yapamayan ülkeleri Türkiye ye yönlendirebilir. Bu nedenlerle pandemi sonrasında bazı ürünlerin ekim alanları

artarken bazı ürünlerin ekim alanları daralabilir. Bu proje ile içinde bulunduğumuz ve önümüzdeki dönemde de devam edeceği öngörülen COVID-19 salgınının tarımsal üretime ve tarımsal ürünlerin arzına etkileri incelenmiştir."

COVID salgınından önce ve sonrası tarım

Konya ili Akşehir, Beyşehir, Cihanbeyli, Çumra, Ereğli, Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinde Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı tarım işletmeleri ile yüz yüze görüşme sonucu yapılan araştırmada 2019-2020 üretim sezonu verileri değerlendiriliyor. Anket çalışmaları 1 Kasım-10 Aralık 2020 tarihleri arasında yapılan araştırmanın sonuçları özetle şöyle:

- 1- Yapılan araştırma sonucunda COVID-19 salgınından önce ve sonra tarım işletmelerinin üretimde karşılaştıkları sorunların aynı düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- 2- Bölgede, en fazla karşılaşılan sorun yabancı işgücü bulamama olarak tespit edilmiştir. Bölgede yabancı işçi kullanılan işler sulama, çapalama, çoban, hasat-harman, meyve toplama, nakliye yükleme boşaltma vb. şeklindedir. Tarım İşletme sahipleri, köyde yaşayan herhangi bir düzenli geliri olmayan kişilerin arazilerinde yevmiyeci olarak çalışmak istemediklerini bu yüzden yabancı işgücü bulmada sıkıntı yaşadıklarını ve Suriyeli ve Afgan işçilere yöneldiklerini söylemişlerdir.
- 3- Ürün satışında problem yaşayan tarım işletmeleri ise yerleşim yerlerine yakın olan tarımsal ürün satın alan tüccarların ticari faaliyetlerine son vermelerinden dolayı diğer ürün satış yerlerinin de uzak olmasının nakliye masrafı artıracığından satış problemi yaşadıklarını bildirmişlerdir.
- 4- Araştırma bölgesinde tarım işletmelerinin yaklaşık %32'si sözleşmeli ürün yetiştirmek olup bu durum üretim sistemi ve arazi büyüklük gruplarına göre farklılık arz etmektedir. Sözleşmeli üretimin başında %83.12'lik oranla şekerpancarı gelmektedir. Bunun dışında buğday ve arpada tohum firmaları ile sözleşmeli sertifikalı tohum yetiştiriciliği yapan işletmeler mevcuttur. Tarım işletmelerinin sözleşmeli üretim yapma istekleri %13.70 olarak küçük bir düzeydedir. Bu durum Tarım ve Orman Bakanlığı'nın sözleşmeli üretim sistemini yaygınlaştırma politika uygulamasının zorlaştıracağını göstermektedir.

Salgın ürün tercihini değiştirmede

- 5- Tarım işletmelerinin COVID-19 salgınından dolayı üretmiş oldukları bitkisel ürünlerde herhangi bir değişiklik yapmadıkları belirlenmiştir. Bölge tarım işletmelerinde kuru tarım işletmelerinin hemen hemen hepsinde buğday ve arpa ekimi yapılırken sulu tarım işletmelerinde de dane mısır, buğday, yağlık ayçiçeği ve şekerpancarı hemen hemen hepsinde ekimi yapılmaktadır.
- 6- Bölge çiftçisi COVID-19 salgınından dolayı spekülasyon ürünlerine yönelmemiş riski dağıtarak arazilerine farklı ürünler ekmeye devam etmiştir.

7- COVID-19 salgınıyla birlikte hayvancılık faaliyeti yürüten işletmelerin %65'i faaliyetlerinde herhangi bir değişiklik yapmamıştır. Hayvancılık İşletmelerin % 30'u COVID-19 salgınıyla birlikte yem fiyatlarındaki yüksek artış ve süt satış fiyatlarının düşük olmasından dolayı hayvan sayılarını azalttıklarını söylemişlerdir.

8- Tarım işletmelerinin COVID-19 salgınından dolayı bundan sonraki üretimleri için herhangi bir planlama yapmadıkları mevcut stratejilerine devam ettikleri belirlenmiştir.

İşletmelerin yüzde 36'sının gelirleri düştü

9- COVID-19 salgınından dolayı %63.90'ında toplam gelirden bir azalma olmadığı %36.10'unda azalma olduğu ve bu azalmaya karşı bazı telafi yollarına gittikleri belirlenmiştir. Alınan telafi yöntemlerinin başında borç erteleme ve gerek tarımsal gerekse tarım dışı masraflarının azaltılması gelirken bunu kredi çekme, komşu-akrabadan borç alma, sosyal yardım alma ve tarım dışı mevsimlik işçi olarak çalışma takip etmektedir. Yüzde 9.96'sı ise herhangi bir telafi yoluna gitmemiş mevcut geliri ile devam etmiştir.

10- Tarım işletmelerine göre COVID-19 salgınından sonra bitkisel üretim yapmanın daha cazip olduğu belirlenmiştir.

11- Araştırma bölgesinde COVID-19 salgınıyla birlikte kırsal alanda yaşayan ailelerin bazı gıda tüketiminde mevcut tüketime göre arttırdıkları belirlenmiştir. Tüketim miktarı en fazla artan gıda maddeleri sebze, meyve, süt ve süt ürünleri ile un olarak sıralanmaktadır. Ayçiçeği ve zeytinyağı fiyatlarındaki artıştan dolayı tüketimi ya azalmış ya da hiç tüketmemeye başlanılmıştır.

12- Bölgede tarım işletmelerinin kaynak verimliliği konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve etkin kullanmadıkları belirlenmiştir.

Yoksulluk oranı salgın sonrası arttı

13- Bölgede yoksul kişi oranı %38.39 dur. COVID-19 salgınından önce %30 olan yoksulluk oranının COVID-19 salgınından sonra arttığı belirlenmiştir. Bölgede yoksulluk sınırının altındaki ailelerin % 52'sinin yoksulluk sınırının uzağında bulunduğu belirlenmiştir. Bölgede göreceli yoksulluk oranı %38.59 olmasına karşılık öznel yoksulluk %6.64 olarak belirlenmiştir. Aradaki farkın bu kadar büyük olma nedeni toplumun inanç değerleri ve anket sırasında yoksul işletme sahiplerinin yoksulluklarını diğer işletme sahipleri içerisinde dile getirmek istememeleridir. Yoksulluk konusunda Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yapması gerekli ilk öncelik yoksul çiftçi tanımı ve kriterleri belirleyerek tarım kanuna ilave etmelidir.

14- Bölgede, kurum ve kuruluşların tarım işletmelerin hangi ürün ekip ekmeyeceği konusunda düşük düzeyde etki ettikleri belirlenmiştir. Kurum ve kuruluşlar içerisinde en etkili olanlar Konya Tarım ve Orman İl/İlçe Müdürlükleri ile işletme sahipleri ile aynı yerde yaşayan komşular olduğu belirlenmiştir. Bu konuda etki düzeyi en düşük kurumlar üniversite ve araştırma enstitüleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özetle, yapılan araştırma mevcut durumun tespitinden öte tarımın geleceği açısından da önemli ipuçları veriyor. Alınması gereken önlemler, yasal düzenlemeler ve politika oluşturmada başvurulacak önemli bir kaynak teşkil ediyor.

Konya'nın ülke tarımındaki önemi

Araştırma bölgesi olarak seçilen Konya, Türkiye'nin tarımsal üretiminin yaklaşık yüzde 10' nu karşılıyor. Tarımsal Üretim Değeri'ne göre 2020 yılı verilerine göre bitkisel üretimde ikinci, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünler değerine göre ise birinci sırada yer alıyor.

Konya'da 2020 yılında 17 milyon ton tahıl üretildi. Buğday ve arpa ekim alanında Türkiye'de ilk sırada. Ülkedeki şeker pancarı üretiminin yüzde 27'sini ve kuru fasulye üretiminin yaklaşık yüzde 22'sini, havucun yüzde 57'sini üretiyor.

Meyve üretiminde de önemli bir yere sahip olan Konya, 2020 yılı verilerine göre, kiraz ve vişne üretiminde ikinci sırada yer alıyor.

Türkiye'nin küçükbaş, büyükbaş hayvan, kümes hayvanı ile et, süt ve yumurta üretimine önemli katkıları olan Konya, sahip olduğu geniş meralar ve bitkisel üretim alanları ile hayvancılığın gelişmesine önemli katkılar sağlıyor. Türkiye İstatistik Kurumu'nun hayvansal üretim istatistiklerine göre, Konya, 2020 yılında 946 bin 144 büyükbaş hayvan varlığı ile büyükbaş hayvan sayısında lider durumda. Büyükbaş hayvan sayısı ve hayvan başına alınan süt veriminde en yüksek ortalamaya sahip. 2019 yılı verilerine göre, Konya 1.2 milyon ton süt üretimiyle ilk sırada. 2020 verilerine göre, küçükbaş hayvan sayısında Konya, 2 milyon 843 bin 229 hayvan sayısı ile ikinci sırada yer alıyor.

Araştırmayı kimler yaptı?

Murat Küçükçongar (Ziraat Yüksek Mühendisi), Dr. Fatih Özdemir (Ziraat Yüksek Mühendisi), Candan Karakurt (Ziraat Yüksek Mühendisi), Emre Özdemir (Ziraat Yüksek Mühendisi), Mustafa Önder (İktisat), İlker TOPAL (Ziraat Yüksek Mühendisi), Dr. Zehra Betül Pekergin (Çevre Yüksek Mühendisi), Ersin Öztürk (Sosyolog)

İrfan Donat

Kuraklık gölgesinde tarım ve gıdaya dair olası senaryolar

Tarım ve gıda sektöründe ana gündem konusu **iklim değişikliği**...

Yılın ikinci yarısında tarım ve gıdayı bu eksen üzerinde çok daha fazla konuşacağımız ortada.

Zira hem küresel tarım pazarlarındaki gelişmeler hem de Türkiye'nin kendine has durumu, **yoğun bir iklim baskısı döneminden** geçtiğimizi net şekilde ortaya koyuyor.

Öncelikle gıda enflasyonu meselesinin bu yılın sonuna kadar bizimle kalacağını baştan belirtelim.

“ERİŞİLEBİLİR” VE “ERİŞİLEMEZ” MEYVELER

Haziran ayına girerken genelde yaş meyve ve sebze tarafında fiyatların gevşemesi ve gıda enflasyonunda daha sakin bir seyrin izlenmesi beklenir ama bu dönem tam da öyle olmayacak gibi.

Belirli bölgelerde yaşanan olumsuz iklim koşulları başta kiraz, kayısı, üzüm, çilek gibi ürünlerde önemli rekolte kayıpları yarattı.

Mutfak alışverişi yapan vatandaşın ağırlıklı gündemi “**meyvelerdeki pahalılık**”

Bugünlerde neredeyse kilogramı 10-15 TL'den aşağı meyve bulmak pek mümkün değil.

Bazı meyvelerin kilogram fiyatı 30-35 TL seviyelerinde.

01.06.2021

Hem de mevsimi gelen sezon ürünlerinden bahsediyoruz.

Daha önce sofralarımızdan eksik olmayan meyveler yerine artık alım gücü azalan vatandaş için “erişilebilir” ve “erişilemez” meyveler söz konusu.

GIDA ENFLASYONUNUN YUMUŞAK KARNI “BUĞDAY”

Ama tarım ve gıda sektörü açısından yüksek fiyat seyri sadece bu ürün grubuyla sınırlı değil.

Kuraklık etkisiyle rekoltede ciddi kayıpların öngörüldüğü **buğday, arpa ve kırmızı mercimek** tarafına ayrı bir parantez açmak lazım.

Başta **ekmek, makarna, irmik, bulgur** ve **un** olmak üzere doğrudan ya da dolaylı şekilde pek çok mamulün ham maddesi niteliğindeki **buğday**, gıda enflasyonundaki **yumuşak karnımız**.

Buğday ve arpa, aynı zamanda hayvancılık açısından da önemli bir yem ham maddesi. Hatta, her ne kadar besleyici özelliği bulunmasa da ekinlerin sapları dahi hayvancılık açısından önemli bir emtia niteliğinde. Ve bu yıl **saman fiyatlarında da enflasyonu** ve hatta politik tartışmalara konu olan **saman ithalatını** bile konuşacağız gibi görünüyor.

Yem fiyatlarında devam eden artış gıda sepetine de yansıyor ve yansımaya devam edecek. Et ve süt ürünleri ile türevlerindeki yukarı yönlü fiyat baskısını önümüzdeki aylarda çok daha net hissedeceğiz. Çünkü mevcut şartlarda kapanmanın, daha doğrusu tam manasıyla açılmamanın etkisiyle yaşanan düşük talep, bu ürünlerin fiyatlarını kısmen baskılıyor. Yakın zamanda normalleşme sürecine tam manasıyla geçilince artacak talebin yaratacağı ek fiyat baskısını zaten söylememize gerek yok sanırım.

Hemen ufak bir hatırlatma... TÜİK'in **gıda sepetinde en fazla ağırlığa sahip** iki ürünün **yüzde 2,27** ile **ekmek** ve **yüzde 2,01** ile **dana eti** olduğunu da not düşelim. Sepette **tavuk eti** ile **yumurtayı** da pas geçmeyelim. Onların da ağırlığı sırasıyla **yüzde 1,14** ve **yüzde 0,94** düzeyinde.

BUĞDAYDA İTHALAT SENARYOLARI

Dönelim tekrar buğdaya...

Her ne kadar **TÜİK'in bitkisel üretim birinci tahmininde** bu sezon için buğday üretiminde **yüzde 7.3'lük bir azalış** öngörülse de **piyasa ve saha gerçekleri** kaybın çok daha fazla olduğunu ortaya koyuyor.

En iyimser tahminlere göre, buğdaydaki kaybın yüzde 12-15 seviyelerinde olduğu, daha kötü senaryolara göre söz konusu kaybın yüzde 30'ları aşabileceği dile getiriliyor.

Türkiye gibi yılda ortalama **18.5-19 milyon ton buğday tüketimi** gerçekleştiren bir ülke için yüzde 15 rekolte kaybı bile iç tüketimde **kendi kendimize yetemeyeceğimizi** net şekilde ortaya koyuyor. Zaten TÜİK verilerine göre geçen yıl buğdayda kendi kendimize yeterlilik oranımız yüzde 89,5 idi. Bu yıl, söz konusu oran daha da gerileyecek.

Dolayısıyla bu yıl ağırlıklı olarak buğday başta olmak üzere tahıl grubunda daha yoğun bir ithalatı konuşacağız. DİR kapsamındaki ithalat konusuna girmiyorum bile...

Dolar kurunun 8.5 TL bandına oturduğu bir ortamda ithalat maliyetlerini varın siz hesap edin.

Hal böyle olunca **hububatta gümrük vergilerinin sıfırlanması** yeniden gündemimize girecek gibi duruyor.

Hatta şimdi TMO'nun yanı sıra **özel sektör de ithalat yetkisi istiyor.**

Ama asıl soru şu: İthalat kararı ve fonların düşürülmesine yönelik hamle, çiftçinin hasadı sürerken mi alınacak yoksa hasat sonu beklenecek mi?

İHRACAT ŞARTLARINA YÖNELİK OLASI KARARLAR

Sadece ithalat değil **ihracat tarafına yönelik kararların da arifesindeyiz.**

Özellikle makarna gibi ihracata konu olan ürünlerin ham madde tedarikinde iç piyasadan temin yerine "**önce ithalat**" şartı yeniden masada duruyor.

Kuraklık gölgesinde olası senaryoları çoğaltmak mümkün ancak biz öne çıkanlar üzerinde durduk.

Tabii bu konuların gündeme gelmesinin temel sebebi içinde bulunduğumuz **kuraklık süreci.**

01.06.2021

“**Meteorolojik**” ve “**tarımsal**” kuraklıkla birlikte “**hidrolojik**” kuraklık ile karşı karşıyayız.

Türkiye genelinde 40'tan fazla il kuraklıktan zarar görmüş durumda.

Mayıs'ta olduğu gibi Haziran ayında da yağışlar yetersiz kalırsa kuraklıktan zarar göreceğ il sayısının daha da artması bekleniyor.

Sahadan gelen bilgilere göre, buğday, arpa ve kırmızı mercimeğin yanı sıra yeni ekimi gerçekleştirilen **çeltik**, şekerpancarı, **mısır**, nohut, **patates**, yeşil mercimek ve **yem bitkileri** gibi ürünlerin de kuraklıktan etkilenmeye başladığı bilgisi geliyor.

Kuraklığın sürmesi, ikinci mahsul ekilişlerinde de sıkıntı yaratıyor, kayıp ve hasar riskini artırıyor.

Bu da gıda sepetindeki birçok ürün üzerinde ek bir enflasyon baskısı yaratıyor.

Aslına bakarsanız geldiğimiz noktada kuraklık meselesi bu işin tuzu biberi oldu.

Zaten hali hazırda tarım sektörünün kronik sorunları çiftçi üzerinde ciddi bir baskı yaratıyor. **İthal girdilere dayalı üretim modelinde kur baskısı**, çiftçi maliyetlerine her geçen gün daha çok yansıyor. Küresel tarım politikalarındaki hamleler ve uluslararası piyasalardaki hareketler de kırılma noktamızı iyice artırıyor.

Sonuç olarak da karşımıza **gıda güvencesini** tehdit eden ya da **çok daha maliyetli** bir hale getiren tablo çıkıyor.

Günün sonunda tarlada, bahçede, çiftlikte üreticinin yaşadığı mağduriyeti, markete giden tüketici de iliklerine kadar hissediyor.

Büyümeye bakın; maşallah, maşallah!

Alaattin AKTAŞ

01 Haziran 2021 Salı

✓ **Türkiye ilk çeyrekte yüzde 7 büyüdü, yıllık büyüme yüzde 2.4 oldu. İkinci çeyrekte ise yüzde 20'li bir büyüme beklenmeli.**

✓ **Bazı sektörlerde, özellikle de işletmelerin neredeyse tümünün kapalı olduğu hizmetlerde ilk çeyrekte hangi etkenlerle yüzde 5.9 büyüme sağlandığı pek anlaşılamadı.**

✓ **İlk çeyrekte TÜFE yüzde 16, Yİ-ÜFE yüzde 28 artarken, deflatörün nasıl yüzde 21 olduğu da anlaşılamayan bir başka konu.**

Türkiye ekonomisi yılın ilk çeyreğinde neredeyse tüm tahminlerin ötesinde yüzde 7 büyüdü. TÜİK dün verileri açıklamadan resmi ağızlardan bu orana yakın büyüme beklendiğinin işareti de gelmişti zaten. TÜİK'ten rol çalınmış oldu ama olsun o kadar!

Eğer işsizliğin tırmanıp gittiğini dikkate almazsak...

Eğer vatandaşın refahında geçen yıla göre değil iyileşme, çok olumsuz bir seyir olduğunu göz ardı edersek...

Eğer özellikle küçük işletmelerin sıkıntısını görmez; hele hele esnafın ne halde olduğuna hiç bakmazsak...

Bu orana ve bu oranın gerçekleşmesini sağlayanlara şapka çıkarılır.

Ama şunu da sormak gerekmez mi:

“Madem ekonomi şahlandı gidiyor, yüzde 7 büyüdük; ne diye pandemi yardımları gündeme getiriliyor; adil dağıtıldığı ve yeterli olup olmadığı bir yana, ekonomi bu kadar iyiyse bu yardımlara ne gerek var?”

01.06.2021

Geçen yıl ilk çeyrekte yüzde 4.5 büyümüştük, bu yıl da onun üstüne bir yüzde 7 daha...

Ve geçenlerde de söylediğimiz gibi asıl büyüme ilk çeyrekteki yüzde 7 değil. İkinci çeyrekte yüzde 20'li, hatta daha nokta bir tahmin yaparsak yüzde 25 gibi bir büyüme bizi bekliyor. Asıl kutlamalar o zaman. Tarihini de verelim; 1 Eylül 2021, Çarşamba, saat 10.00.

Minik bir açıklama

Yeri gelmişken 28 Mayıs'taki yazımızı yanlış yorumlama eğiliminde olanlar için de küçük bir açıklama yapalım. O günkü yazımızda, sanayi üretiminden hareketle ilk çeyrek için yüzde 2 büyümenin garanti olduğunu, bir anlamda bu oranın cepte olduğunu belirttik. Sanayi üretimi ilk çeyrekte yüzde 11.3 artmıştı, GSYH kapsamındaki sanayi sektörü büyümesi de bu orana yakın bekleniyordu, nitekim gerçekleşme yüzde 11.7 oldu. Sanayinin GSYH'deki yüzde 21-22 payından dolayı toplama yansıma en az 2 puan olacaktı. Yani söylediğimiz, büyümenin yüzde 2 olacağı değildi. Biz sanayinin katkısından ve bir anlamda garanti olan orandan söz ettik. Ama doğrusu yüzde 7'lik bir oran da hiç aklımıza gelmedi. Gelmedi çünkü sanayi dışındaki sektörlerde, özellikle de hizmetlerde bir büyüme gerçekleşebileceğini öngörmedik.

BÜYÜMEYEN SEKTÖR YOK

TÜİK'in açıklamasından görüyoruz ki ilk çeyrekte bütün sektörlerde büyüme olmuş.

Sanayide büyüme olduğu kesindi de örneğin hizmetler sektörü nasıl oldu da büyüdü, doğrusu pek anlayamadık. Hizmetlerde geçen yıl ilk çeyrekte bir küçülme yoktu ki baz etkisinden söz edebilelim. Bu sektör geçen yıl ilk çeyrekte yüzde 2.8 büyümüştü, bu yıl da yüzde 5.9'luk bir büyüme gerçekleşti.

Her ne kadar GSYH içindeki ağırlığı çok fazla değilse de bilgi ve iletişim sektöründeki yüzde 18.1'lik büyüme de dikkat çekti. Bu sektör, geçen yılın ilk çeyreğinde de yüzde 10.9'luk çarpıcı bir büyüme göstermişti.

YILLIK BÜYÜME YÜZDE 2.4

Yüzde 7 olarak açıklanan oran, ilk çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre olan büyümeyi gösteriyor.

Peki Türkiye ekonomisi son bir yılda önceki bir yıla göre ne kadar büyüdü dersiniz?

Bulduğumuz oran yüzde 2.4.

Geçen yılın son üç çeyreği ile bu yılın ilk çeyreğinden oluşan bir yılı, aynı şekilde oluşturduğumuz önceki bir yıla kıyasladığımızda yüzde 2.4'lük büyümeye ulaşıyoruz.

TÜFE YÜZDE 16, DEFLATÖR YÜZDE 21, Yİ-ÜFE YÜZDE 28!

Anlayan beri gelsin ve bize de izah etsin!

Ya da bu TÜİK bir açıklamada bulunup kamuoyunu aydınlatsın!

GSYH ilk çeyrekte geçen yıla göre cari fiyatlarla yüzde 29.13 arttı. Bu artışın yüzde 7'si büyüme kaynaklı; dolayısıyla düştük yüzde 7'yi, kalan oran yüzde 20.68. Bu oran deflatör, bir başka ifadeyle fiyat artışı. Buraya kadar tamam; ama ya sonrası?

Deflatör olarak bulunan fiyat artışıyla yine TÜİK'in hesapladığı fiyat artışı (ki bu kıyaslamada TÜFE'nin kullanılması gerekir) aynı olmaz, aradaki bir miktar fark bulunur; ama bir miktar! Oysa bu yılın ilk çeyreğindeki TÜFE'nin geçen yıla göre artışına bakıyoruz, yüzde 15.59. Oysa deflatör yüzde 20.68, yani arada tam 5 puanlık fark var.

Öbür taraftan, Yİ-ÜFE cephesinden baksak fark çok daha büyük. İlk çeyrekteki yıllık Yİ-ÜFE artışı tam yüzde 28.16.

Deflatör ile fiyat artışı arasında fark olur ama bu kadar da olmaz ki!

Örneğin geçen yılın ilk çeyreği... Deflatör yüzde 11, TÜFE artışı yüzde 12, Yİ-ÜFE artışı yüzde 9.

Hangisini iyi ölçmüyoruz?

Deflatör ile fiyat artışı arasında böylesine fark olduğuna göre ya bu durumun bir açıklaması vardır ya da ortada bir açıklama yoksa iki oran da doğru olamayacağına göre bu oranlardan biri yanlış hesaplanıyordur.

Eğer deflatör doğru deniliyorsa, o zaman TÜFE'deki artışın düşük hesaplandığı kabul edilmiş demektir.

Ama yok eğer deniliyorsa TÜFE'deki artış doğru, o zaman da büyümeye ilişkin oranlardan ya cari olanı ya sabit olanı tam doğruyu göstermiyordur.

Biz muhtemel yanlışları ortaya koyuyor ve bir kez daha çağrıda bulunuyoruz:

“Anlayan beri gelsin ve bize de izah etsin!”

Abdulkadir Selvi

Erdoğan ne için ‘Ciddiye almayın, önemsemeyin’ dedi?

1 Haziran 2021

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın son günlerde gündemde olan video operasyonları hakkında, “Ciddiye almayın, önemsemeyin” dediğini duyunca önce şaşırdım.

Ama daha sonra 15 Temmuz’daki kanlı darbe girişimi dahil şimdiye kadar birçok uluslararası operasyonu başarısızlığa uğratan **Erdoğan’ın, “video operasyonları” için “Ciddiye almayın, önemsemeyin” demesine şaşırmadım.** Darbeleri, muhtıraları, parti kapatma davalarını, Gezi’yi, 17-25 Aralık operasyonlarını püskürten **Erdoğan** için, videoların ne ehemmiyeti olacak ki?

Erdoğan başta, “**Ciddiye almayın, önemsemeyin**” dediği için MYK toplantısında videolar üzerinden yapılmak istenen operasyonu tartışmaya bile açmıyor. Ama toplantının başında yaptığı konuşmada bu konuya değiniyor. Bu arada MYK toplantısının 26 Mayıs Çarşamba günü AK Parti grubundan hemen sonra yapıldığını belirtmeliyim.

BİNALİ YILDIRIM’IN TEPKİSİ

Toplantının başında **Binali Yıldırım**, oğlu hakkındaki iddialara yanıt veriyor: “**Oğlum Venezuela’ya gitmiştir. Orada bahsedildiği gibi ocakta, şubatta değil; geçen sene aralık ayında gitmiştir. Beraberinde de COVID ile mücadele amacıyla orada ihtiyaç sahiplerine test kiti, maske gibi birtakım malzemeler götürüp dağıtmıştır**” diyor. **Binali Yıldırım**, uyuşturucu iddialarına da sert tepki göstererek, “**Bizimle uyuşturucuyu yan yana getirmek bize yapılabilecek en büyük hakarettir, yanlıştır**” demişti. **Erkam Yıldırım** da iddialar hakkında suç duyurusunda bulunmuştu. **Yıldırım’ın** oğluyla iş yaptığı iddia edilen Kıbrıslı **Halil Falyalı** ise “**Ne Binali Bey’i ne de oğlunu tanıyorum**” diye açıklama yapmıştı.

GÜMRÜK KONUSU

Bu kez de 1 Ekim-31 Aralık 2020 tarihleri arasındaki gümrük kayıtlarında Venezuela’ya maske sevkiyatı yapılmadığı gündeme getirildi. **Erkam Yıldırım’ın** yardım maksadıyla götürdüğü test kiti ve maskenin yolcunun yanında taşıyabileceği miktarda olduğu için gümrük kayıtlarında yer almadığı ifade edildi.

BU İDDİALAR DOĞRU ÇIKMADI

Erkam Yıldırım'ın Venezuela'ya gidiş tarihi doğru çıkmadı. **Halil Falyalı**'yla ilgili iddiaları ise **Falyalı** yalanladı. Uyuşturucu iddiası tepki topladı. FETÖ yöntemleriyle Türkiye'ye operasyon çekenlerin üç iddiası doğru çıkmadıktan sonra bu kez gümrük konusu gündeme taşındı.

ERDOĞAN: 'BU TEZGÂHI BOZACAĞIZ'

Cumhurbaşkanı **Erdoğan** ise “**Şimdiye kadar nasıl şahsımız, partimiz ve çalışma arkadaşlarımız üzerinden ülkemize yönelik hiçbir saldırıya eyvallah etmediysek, bu tezgâhi da Allah'ın izniyle bozacağız, hiç endişeniz olmasın**” diyor.

SOYLU'YA SAHİP ÇIKIYOR

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, İçişleri Bakanı **Soylu**'ya desteğini bir kez daha yineliyor. “**İçişleri Bakanımız Süleyman Soylu'yu hedef alan saldırıların gerisinde ülkemizde sağlanan bu huzur ve güven ikliminden duyulan bir rahatsızlık var. Terör örgütleri gibi suç örgütleriyle mücadelesinde de İçişleri Bakanımızın yanında olduk, yanındayız ve yanında olacağız. Hedefin İçişleri Bakanımız değil büyük ve güçlü Türkiye'nin inşası gayretleri olduğunu anlamak için kullanılan araçlara ve onları kullananların silüetlerine bakmak yeterlidir**” diye konuşuyor.

BİNALİ YILDIRIM'A DESTEK

Erdoğan, **Binali Yıldırım**'a da destek vererek, “**Ülkemizde yıllarca bakanlık, başbakanlık ve Meclis başkanlığı yapmış, partimizin genel başkanlığını yürütmüş Binali Yıldırım arkadaşımızın da oğlu üzerinden hedefe alınması, asıl niyeti gösteren bir başka işarettir**” diyor.

AYNI KONUŞMA

Peki Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın konuşması size bir yerden tanıdık geldi mi? Biz bunları zaten duymuştuk dediğiniz oldu mu? Haklısınız. Çünkü **Erdoğan**, **Süleyman Soylu** ve **Binali Yıldırım**'la ilgili bölümü Meclis'teki konuşmasından birebir okumuş.

ERDOĞAN: 'PEŞLERİNİ BIRAKMAYACAĞIZ'

Cumhurbaşkanı **Erdoğan** konuşmasının sonunda bir kararlılık ifadesi kullanıyor. “**Suç çeteleri mensuplarını, dünyanın neresine kaçarlarsa kaçsınlar takip ediyoruz. Tıpkı FETÖ'cüler gibi, tıpkı PKK'lılar gibi, bu suçluları da ülkemize getirip yargıya teslim edene kadar peşlerini bırakmayacağız**” diyor.

PERİNÇEK'E SUİKAST YAPACAĞI SÖYLENEN MİLLETVEKİLİ

DOĞU Perinçek çok önemli bir açıklama yaptı. Dedi ki: “**İbrahim Şahin, Muzaffer Tekin**'le birlikte, İşçi Partisi'nin İstanbul İl Başkanlığı'na geldi. Ve o var dava dosyalarında, bir kâğıt aldı, ondan sonra üzerine dedi ki **'size suikast yapan şahıs'** dedi ve yazıp bana verdi ve ben onu sakladım. Bana bir suikast yapılmıştı, İzmir'den bir grup Ankara'ya getirildi bir minibüsle. Ve bana suikast planlayan şahıs şu an İYİ Parti'de milletvekili.”

Kimse çıkıp **Doğu Perinçek**'e, size suikast yapacağı söylenen isim kimdi, şu anda İYİ Parti'de olan o milletvekilinin adı nedir, diye sormadı. Gazeteciler sormadı, savcılar harekete geçmedi, İYİ Parti bile "**Kimi kast ediyorsunuz?**" diye sormadı. **Doğu Perinçek** olunca neden böyle bir ayırım yapıldı anlamadım. Ben de sormamışım. O hatamı telafi etmek istedim. **Doğu Bey, İbrahim Şahin**'in ismini verdiği ve şu anda İYİ Parti'de milletvekili olan şahıs kim?

GURURUMUZ OLDUNUZ

PANDEMİ kısıtlamaları, her gün bir tanıdığımızın Covid-19'a yakalandığı haberini almanın verdiği sıkıntı, ülke gündemini işgal eden video operasyonları nedeniyle halkımız iyice bunalmış.

Tam da bu sırada sporcularımızın elde ettiği başarılar yüzümüzü güldürdü. Göğsümüzü kabarttı. İlaç gibi geldi. Pozitif bir gündeme ne kadar ihtiyacımız olduğunu gösterdi, başarıya ne kadar susadığımızı ortaya çıkardı.

ANADOLU EFES'E TEBRİKLER

Anadolu Efes'in Barcelona'yı yenerek EuroLeague Şampiyonu olmasını, Aerobik Jimnastik Dünya Şampiyonası'nda altın madalya kazanarak İstiklal Marşımızı okutan **Ayşe Begüm Onbaşı**'yı, Uluslararası Gençler Güreş Şampiyonlar Turnuvası'nda altın madalya kazanan **Nesrin Baş** ile **Nazar Batır**'ı tebrik ediyorum.

TAHA AKGÜL UNUTULMAZ

Sekizinci kez Avrupa Şampiyonu olan, kendisinden daha birçok dünya, Avrupa ve Olimpiyat şampiyonlukları beklediğimiz hemşehrim, gurur kaynağımız **Taha Akgül**'e yürek dolusu teşekkür ediyorum.

Başarılarıyla milletimizin göğsünü kabartan ancak benim burada ismini sayamadığımız sporcularımız, sanatçılarımız kusura bakmasın. Bu millete büyük başarılar hediye ettiğiniz için, bayrağımızı dalgalandırıp, İstiklal Marşımızı okuttuğunuz için sağolun, var olun.

Sizinle ne kadar gurur duysak azdır. İyi ki varsınız "**Altın insanlar**".

Esfender KORKMAZ

Büyüme ve cari açık çıkmazı

31 Mayıs 2021 Pazartesi

2021 yılı birinci çeyrek (Ocak-Şubat-Mart) Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'da (GSYH) büyüme oranı yüzde 7.0 oldu. Ortalama nüfus artış hızı binde 5,5 olduğuna göre; Fert Başına GSYH'da büyüme yüzde 6,4 oldu. Dolar olarak ilk çeyrek global GSYH 188,65 Dolar ve Yıllık GYSH 728,5 dolar oldu.

Genel trend dünyada 2020 daralmanın arkasından 2021'de büyümenin devam edeceği yönündedir. Mamafih 2021 ilk çeyrekte Çin yüzde 18,3 ve ABD ise yüzde 6,4 oranında büyümüştür.

1- İlk çeyrek büyümeyi, tüketim harcamaları, yatırım harcamaları ve ihracat pozitif etkilemiştir. Hane halkı tüketim harcamalarında artış yüzde 7,4, yatırımlarda artış 11,4 ve ihracatta artış yüzde 3,3 olmuştur. (Aşağıdaki tablo.)

†)

2021 İLK ÇEYREK GSYH' DA BÜYÜME		
	GSYH İÇİNDE YÜZDE PAY	BÜYÜME
NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI		
HANE HALKI	54,8	7,4
KAR AMACI OLMAYAN KURULUŞLAR	0,4	8,9
DEVLET	14,7	1,3
YATIRIMLAR	27,5	11,4
STOKTAKİ DEĞİŞME	5,2	-
İHRACAT	31,2	3,3
İTHALAT	33,8	-1,1
GSYH	100	7,0

2- Birinci çeyrek sanayi sektöründe büyüme 11,7 oldu. Sanayi sektöründe büyüme ile birlikte istihdamın artması gerekiyordu. Ama aynı çeyrekte istihdamda bir artış olmadı. Bunun nedeni, üretimde ithal girdi payının yüksek olmasıdır. İthal girdi payı yüksek olduğu için, üretim artışı daha düşük istihdam artışı yaratıyor. Türkiye şartlarında üretim artışı kapasite kullanım oranında artış veya ek çalışma saatleri ile gerçekleşiyor. Bu durumda büyüme istihdam yaratamıyor.

3 - İnşaat sektöründe büyüme daha düşük kaldı ve yüzde 2,8 oldu. Nedeni siyasi iktidar inşaat sektörünü rant alanı olarak kullanmasıdır. Sektörün piyasa ile ilgisi kesildi. Sektörde büyüme trendi piyasa arz ve talebine göre değil, siyasi iktidarın popülizm politikalarına ve günlük kararlarına göre değişiyor. Söz gelimi, iktidar TOKİ'nin konut stoklarını eritmek için veya seçim arifesinde, kamu bankalarını enflasyonun altında konut kredisi vermeye zorluyor. Bu nedenle inşaat sektöründe büyüme aşırı zikzaklı bir trendde oluyor.

4. Türkiye'de büyüme sürdürülemez... Zira cari açıkla büyüyoruz.

2021 ilk çeyrek cari açık 7,769 milyar dolar oldu. Böyle giderse 2021 yıllık cari açık 31 milyar dolar olur. Cari açığın nedeni, yukarıda söylediğim gibi, üretimde ithal girdi payının yüksek olmasıdır. Büyüme ithalatı da artırıyor. İthal edemezsek üretim yapamayız ve büyüme olmaz. Doğrudan yabancı yatırım sermayesi girişi de olmadığından ithalatın finansmanı dış borçlanmayla gerçekleşiyor.

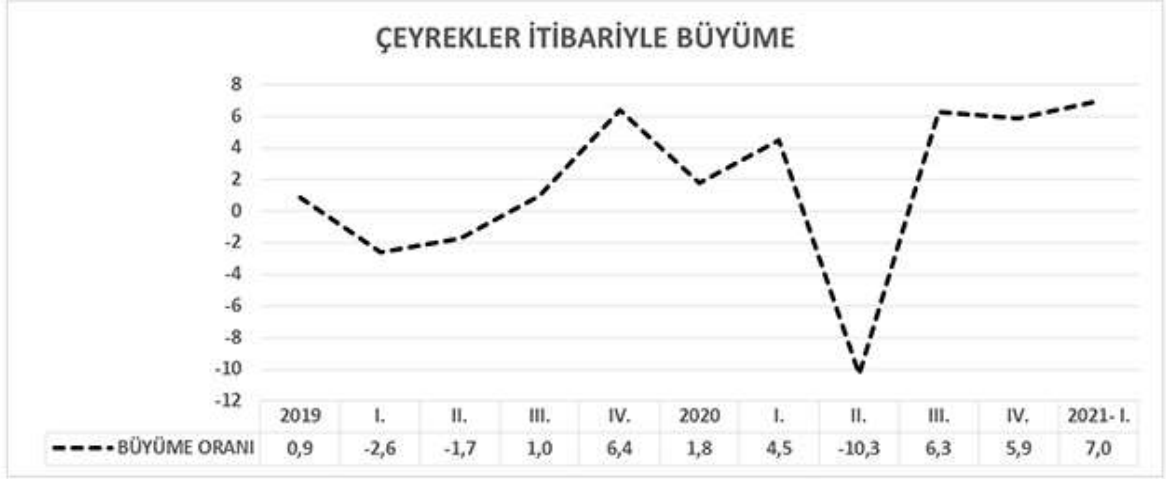
Ayrıca iç talep artışı da, yerli ve yabancı yatırım hacminin düşmesi nedeni ile içeriden karşılanamıyor ve tüketim mallarının da ithalatı artıyor. Hükümet tüketim malı ithalat artışına seyirci kalıyor. Zira bu uygulama Osmanlı İmparatorluğu'nun her ne olursa olsun kıtlığı önlemek için uyguladığı İAŞE (provizyonizm) ilkesine benziyor. (Bakınız; Mehmet Genç-Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi)

Cari açıkla büyümenin iki negatif etkisi var;

Birisi dış borçların artmasıdır... Bu durum Türkiye'nin dış borç riskini artırıyor. Çünkü cari açıktan dolayı ödeme kapasitemiz düşüktür. Sonuçta Türkiye'nin dış borçlarının iflas risk primi artıyor ve daha pahalı borçlanmak zorunda kalıyoruz.

İkincisi, bugünkü büyümemin potansiyel büyümeyi düşürmesidir. Başka bir ifade ile cari açıkla büyüme sürdürülebilir bir büyüme olamaz. Zira cari açığın devamlı dış borçla kapatılması da sürdürülemez. Türkiye net dış borç ödeyen ülke konumuna gelince kaynak çıkışı olacak ve büyüme olumsuz etkilenecektir.

5- Büyümenin, istikrarsız, zikzaklı ve sürdürülemez olmasının bir nedeni de, plansız programsız, günübürlük ve popülist uygulamalardır. Günübürlük ve popülist uygulamalar, kaynak kullanımında etkinliği önler. Oysa ki sürdürülebilir büyümenin ilk şartı, ekonomide kaynakları etkin kullanmaktır. Bunun içindir ki Türkiye istikrarsız, zikzaklı büyüyor. (Aşağıdaki grafik.)

Nihayet, döviz sorunu yaşarsak ithalat girdiye bağımlı bir büyüme de sürdürülemez. Çünkü ithalat için dövize ihtiyaç var. Merkez Bankası rezervleri eksi 40 milyar dolardadır. TL güven kaybı ve döviz şokları, döviz talebini artırıyor. Yeni şoklar hem reel kurları artıracak ve ithalat finansmanını zora sokacak, hem de döviz kıtlığı yaratabilecektir. Bu durumda ithalat için döviz bulamayan üretici, üretim yapamayacak ve büyüme oranı düşecektir.

İbrahim Kahveci

Büyüme gerçek olamaz

Sorunu tespit edemezseniz çözüm bulabilir misiniz? Zaten ülkemizin şu anda en temel sorunlarından birisi de “**sorumluluk üstlenmemek**” değil mi?

Kimse sorumluluk üstlenmiyor.

Meyveleri yemeye gelince herkes bahçede ama sorumluluk üstlenmeye gelince kimse ortalıkta yok.

Yıllarca dile getiririm: Ülkemizin temel sorunlarını hep ‘**özgürlük-bağımsızlık**’ üzerinden çözmeye çalıştık. Oysa asıl bunun yanına bir de ‘sorumluluk’ kavramını eklememiz gerekiyor. Hatta sorumluluk kavramı bence çok daha önemli.

Mesela bağımsız ekonomi kurumları olmalı. Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurumu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Rekabet Kurumu... Bağımsız olması gereken kurumlardır. Ama bu kurumların ‘sorumluluk’ noktasındaki işlevini ve üstlenimlerini nasıl belirledik?

Bugün ve/veya dün... MB bağımsızken işlevini hakkıyla yerine getirdi mi? Ya BDDK veya SPK... Örneğin sermaye piyasalarına bakın. Sorumluluk nerede?

Bakınız bugün ekonomi kurumları bağımsız karar alamıyor diyoruz ama bağımsız olduklarında da aldıkları kararların nasıl olduğunu biliyoruz. Bağımsız yargıyı herkes biliyor zaten...

Sorunu tespit etmek ve sorumluluk üstlenmek toplumsal yaşantımızın kalitesi açısından hayati önem arz ediyor. Bir vatandaşın dahi canının incinmesi hepimizi üzmelidir. İşte bu açıdan aslında **toplumda her bir birey de sorumluluk üstlenmelidir.**

En azından vicdani sorumluluk taşımalıyız.

01.06.2021

İntihar eden, aç kalan, işsiz kalanlar için de sorumluluğumuz olmalıdır. Tabii ki en başta siyasilerin sorumluluğu vardır.

İşte bu noktada devreye ekonomi girmektedir.

Ekonomide öncelik toplam değeri oluşturmaktır. Sonraki adım ise toplam değer paylaşımıdır.

Dün ülkemizin 2021 yılı ilk üç aylık ekonomik değeri olan GSYH tutarı açıklandı. Geçen yılın ilk üç ayında 1 trilyon 074 milyar lira olan ekonomik gelirimiz, bu yılın aynı döneminde 1 trilyon 386 milyar liraya yükselmiş.

Enflasyondan arındırılmamış gelir artışımız %29,14 iken enflasyondan arındırılmış gelir artışımız %7,01 oldu.

Görüntüde gayet memnun edici bir büyüme.

Ama maalesef gerçek bu değil.

Bakın 2018 yılından sonra enflasyon verileri üzerinde sürekli tartışma yaşıyoruz.

Gerçek enflasyon nedir?

Gerçek enflasyonu bulamadığımızda gerçek gelir artışını da bulamayız. O yüzden gerçek enflasyonu ısrarla sormalıyız.

Mesela 2018/1.çeyrekten 2021/1.çeyreğe genel fiyat artışı yüzde 55,4 olarak görülüyor. Ama GSYH ise yüzde 74,0 artışla 796,6 milyar liradan 1 trilyon 386,3 milyar liraya yükselmiş. TÜİK buradaki nominal (fiyat artışı) değerden reel değere geçerken büyümenin yüzde 8,92 olduğunu söylüyor.

Eğer nominal fiyat artışı açıklananın (%55,4) daha üzerinde olması durumunda reel GSYH daha düşük çıkacaktı.

Biz de bunu tersten işleyerek şimdi yeniden çözmeye çalışalım:

2018/1.çeyrekte çalışan sayısı 28.139 bin kişi iken 2021/1.çeyrekte çalışan sayısı - 748 bin kişi azalarak 27.391 bin kişiye düşüyor. **Daha az çalışan ile daha çok gelir elde etmiş durumdayız.**

Çalışan sayısında yüzde -2,66 azalış görülüyor ama bu durum çalışma başındaki ve çalışan saatteki düşüşle daha da derinleşiyor.

Mesela **işbaşında olanların sayısı 27.158 binden 25.839 bine**, yani 1 milyon 319 bin kişi azalıyor. İşbaşında olanların sayısında yüzde -4,86 azalış var ama GSYH reel olarak yüzde 8,92 artabiliyor. Hatta çalışılan saat çok daha fazla geriliyor. **Haftalık çalışma saati 1 milyon 218,6 binden 1 milyon 081,3 bine** düşüyor.

Kısaca çalışma saatinin yüzde -11,27 azaldığı bir yerde acaba GSYH nasıl reel olarak yüzde 8,92 artış gösterebiliyor?

Eğer bu veriler doğru ise, saat başına verimlilik 2018'den 2021 ilk çeyrekte yüzde 22,76 artmış olmalıdır.

Hadi bunu da kabul edelim ve teknolojik bir üretime geçmiş olduk diyelim. O zaman enerji kullanımı artmış olmaz mıydı? 2018 ilk çeyreğe göre 2021 ilk çeyrekte elektrik tüketimi sadece yüzde 7,5 artmış durumda (TEİAŞ).

Hem çalışan sayısı düşecek hem elektrik tüketimi saat başına gelir artışının 1/3'ünden daha az artacak ama GSYH artışı gerçek olacak!

Aslında sadece çalışılan saat ve enerji karşılaştırması da yeterli olmuyor.

Mesela tüketim artışı (2020/2021-1.çeyrek) yüzde 7,4 büyümenin üzerinde ama ithalat yüzde 1,1 azalırken ihracat yüzde 3,3 artıyor. **Bunlar mucize veriler olmalı.** Hem daha çok tüketiyoruz ama aynı zamanda çok daha fazlasını da ihraç ediyoruz.

Kısacası mesele şudur: GSYH verileri gerçekliği sorgulanması gereken sonuçlar içeriyor. Biz sadece büyümeye bakarak "sorun yok-sorumluluk yok" anlayışına kapılıyoruz. Ve çözüm arayışı diye bir derdimiz de olmaz. İşte o zaman bize yazık olur.

HAYRİ KOZANOĞLU

Kredili büyümenin sonuna gelindi

2021'in ilk çeyreğinde Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın (GSYH) 2020'nin aynı çeyreğine göre yüzde 7 arttığı açıklandı. Bu hızlı büyüme temposu büyük ölçüde baz etkisi diye nitelendirdiğimiz, pandemi sürecinde özellikle 2020'nin ikinci çeyreğinde sert daralmadan kaynaklanıyor. 2020'nin son çeyreği ile kıyaslanınca ise yüzde 1,7'lik bir büyüme performansı ile karşılaşıyoruz. Yazının devamında bu büyüme performansının yılın kalan aylarında neden devam edemeyeceğini tartışacağız.

YURTTAŞ BÜYÜMENİN NERESİNDE?

Ancak isterseniz önce, "Ekonomi böyle hızlı büyürken niye benim yaşamım iyiye gitmiyor?", "İşsizlik kol gezerken ekonomi nasıl hızlı büyüyor?" sorularına kısaca cevap vermeye çalışalım. Burada gerçekten sektörler arasında dengesiz bir büyüme söz konusu. Örneğin, imalat sanayi özellikle ihracat ağırlıklı olarak, aşılamlar nedeniyle toparlanmaya başlayan dış talebe yanıt vermek için doludizgin üretim yapıyor. Hatta çoğunlukla işçilerin sağlığını hiçe sayarcasına... Nitekim bu dönemde sanayi büyümesi yüzde 11,7 ile şaha kalkarken, inşaat ise sadece yüzde 2,8 büyüme sağlayabilmiş.

Başkanlık rejiminin salgın döneminde yaptığı nakdi ücret destekleri GSYH'nin sadece yüzde 1,2'si civarında. Aynı oran örneğin ABD'de yüzde 25'e kadar varabiliyor. Dünya Bankası'na göre 2018'de yüzde 8,5 olan yoksulluk oranı 2020'de yüzde 12,2'ye yükselmişti. Yani ekonomik pasta büyüse de bundan pay alamayan yaygın bir kesim var. İşgücü ödemelerinin katma değer içerisindeki payının 2020'nin ilk çeyreğinde bile %39 iken, 2021'in aynı döneminde yüzde 35,5'e düştüğünü görüyoruz. Bu da haliyle emeği ile geçinenlerin satın alma gücünün zayıflaması anlamına geliyor. Buna karşın aynı dönemde karların payı yüzde 41,9'dan, yüzde 45,8'e yükselmiş bulunuyor.

İşsizlik ise kronik hale gelmiş durumda. 2019'da yüzde 13,7 olan işsizlik 2020'de yüzde 13,1 şeklinde gerçekleşti. Büyümenin dönemden döneme değişimi temsil etmesi nedeniyle, milyonlarca yurttaşımızın işsiz veya işgücü piyasası dışında bulunması zaten yapısal bir sorun olduğu için istatistikleri doğrudan etkilemiyor. Kaldı ki kısa çalışma veya ücretsiz izin programından yararlananlar, gelirleri düşmesine karşın, işgücü içerisinde görünüyorlar. Böylelikle emek kesimi yoksullaşırken bu işsizlik verilerine tam yansımıyor.

KREDİ ÇEKİŞLİ BÜYÜME

Harcama yöntemiyle GSYH bileşenlerinin büyüme hızlarına baktığımızda, hanehalkları tüketiminin yüzde 7,4 artması ve gayrisafi sabit sermaye oluşumu yani yatırımların yüzde 11,4'lük ivme kazanması dikkat çekiyor. Hanehalkının kredi kartı harcamaları yılın ilk 3 ayında yüzde 6,6 artmıştı. Yıl sonunda 145,1 milyar lira olan bireysel kredi kartı harcamaları 2 Nisan'da 154,7 milyar liraya yükselmişken, 21 Mayıs itibarıyla 148.4 milyar liraya düşmüş durumda. Diğer bir ifadeyle harcamalar hız kesti. Bu önümüzdeki dönemde talebin zayıflaması sonucunu ortaya çıkaracak.

Özellikle yaz aylarında faizlerin suni bir şekilde düşürülmesi ile büyümeyi tetikleyen kredilerin yılın geri kalanında etkisinin nasıl azalacağını, isterseniz Merkez Bankası'nın 28 Mayıs 2020 tarihli Finansal İstikrar Raporu'ndan aktaralım:

2020 yılı son çeyreğinden itibaren sıkılaştırılan para politikası ve salgına yönelik tedbirler kapsamında gerçekleştirilen kredi kampanyalarının son bulması ile birlikte kredi büyümesi son rapor döneminden itibaren düşüş eğilimine girmiştir. 2020 yılı Eylül ayı ile karşılaştırıldığında 2021 Nisan ayı itibarıyla kur etkisinden arındırılmış (KEA) yıllık toplam kredi büyümesi yüzde 25'ten yüzde 13'e, KEA ticari kredi büyümesi de yüzde 19'dan yüzde 8'e gerilemiştir. Bireysel kredi büyüme oranı ise 2021 yılı Eylül ayında yüzde 50'yi aşmış ve 2021 Nisan ayında yüzde 34 seviyesinde gerçekleşmiştir. Kredi büyümesine ilişkin yakın dönem eğilimler göz önünde bulundurulduğunda, mevcut sıkı parasal duruşun krediler üzerindeki yavaşlatıcı etkisinin önümüzdeki dönemde belirginleşmesi ve yaz aylarında baz etkilerinin de devreye girmesiyle yıllık kredi büyüme oranlarının gerilemeye devam etmesi beklenmektedir.

YATIRIMLARI KUR ETKİSİ HIZLANDIRDI

Yatırımlardaki sıçramanın en önemli nedeninin 2021'in ilk aylarında, Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal'ın görevden alınmasına kadarki süreçte kurların gevşemesi sonucu yatırımların öne çekilmesi eğilimi olduğu tahmin edilebilir. Hatırlayalım Berat Albayrak'ın istifa ettiği 6 Kasım 2020 hafta sonuna girilirken dolar 8,52 liraydı. 2021 başında 4 Ocak'ta 7,43 lira civarında seyreden dolar 21 Mart'ta 7,21 liraya kadar gerilemişti. İşverenlerin de döviz kurlarının bu görece dingin dönemini yatırım için fırsat bildikleri anlaşılıyor.

Özetle, enflasyonun yüzde 17'yi aştığı, geniş tanımlı işsizliğin yüzde 27,8 olarak açıklandığı bir ekonomide sade yurttaş açısından yüzde 7 büyüme istatistiğinin fazla bir anlamı bulunmuyor. Önümüzdeki aylarda da kredi genişlemesinin hız kestiği, doların 8,50'nin üzerinde seyrettiği koşullarda mevcut büyüme temposunun devam etmesi de olanaksız görünüyor.

01 Haziran 2021, Salı

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Spordaki başarılar kitleleri mutlu ederken evlere kapatılanların kafaları karıştı

Anadolu Efes'in Avrupa Ligi Şampiyonluğu hepimizi mutlu etti. Bu başarının sırrı, Efes'in büyük patronu **Kamil Yazıcı**'nın ve üst yönetici **Tuncay Özilhan**'ın hiç tereddüt etmeden yıllarca takımı maddi ve manevi olarak desteklemeleridir. Aynı başarıyı Beşiktaş futbol takımının lig şampiyonluğunda da gördük. Takımın Teknik Direktörü **Sergen Yalçın**'ın bir yıldız gibi parlaması, Beşiktaş'ın yöneticileri tarafından mutlulukla paylaşıldı. Buna karşı Galatasaray'ın artık simge ismi olan **Fatih Terim**'e yönelik kulüp başkanının kullandığı kırıncı ifadeler şaşırtıcıydı.

Spor ve siyaset

Kısacası, spor siyaseti de siyasetin kendisi kadar ilgi çekicidir ve dersler içeriyor. Kovid-19 salgınıyla başlayan ve kitleleri gerçek hayattan koparıp evlere kapatan süreçte dünya, seyircisiz maçlara da sahne oldu. Ama görüldü ki kitlelerin spor kulüplerine olan bağlılıkları hiç azalmadı. Şimdi normal dönemlere geçilirken, herkes kaldığı yerden takımını desteklemeye devam edecek.

Kapalı kitleler

Ne var ki salgın dönemi, siyasetin kendisini bir garip havaya soktu. Birincisi, evlere kapatılan kitleler siyasetin gerçek verilerini izlemek yerine mesela anlamsız videolara takıldılar. Bu arada fırsatı hiç kaçırmayan FETÖ benzeri örgütler de boşluğu doldurmak için ellerinden geleni yaptılar. Burada en başarısız kesim, Türk siyasal muhalefeti idi. Bunlar ayıplı videoları kınamak ve ülkenin istikrarını hedef alan örgütlere tepki göstermek yerine, bunları adeta mutlulukla karşıladılar.

Hedef 2023

Neticede tüm bu durumlar sanırım geçmişte kalmak üzeredir. Normalleşme, toplumun normal davranışlarının da önünü açacaktır. Kendi ülkesine karşı kurulan komploları mutlulukla izleyenler, artık izolasyonlar sayesinde gizlenemeyeceklerdir. Türkiye, 2023'e doğru olanca hızıyla gidecektir.